

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ,

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ
ΝΗΣΤΕΙΩΝ.

ΣΥΜΒΟΛΑ καὶ τύποι τῶν ἐν τῇ νέα
Διαθήκῃ πραγμάτων ἦσαν πάντα, ὅσα
εἶχεν ἡ Διαθήκη ἡ παλαιά. Καὶ ἀνέφερε μὲν
ὁ θεορρήμων Παῦλος τὴν πρώτην καὶ
δευτέρα σκηνὴν, καὶ τὴν λυχνίαν τὴν
ἐπτάφωτον, καὶ τὴν πρόθεσιν τῶν ἄρτων,
καὶ τὸ καταπέτασμα, τὸ χωρίζον τὰς δύο
σκηνάς, καὶ τὸ χρυσοῦν θυμιατήριον, καὶ
τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, καὶ τὰ ἐν
αὐτῇ περιεχόμενα, ἤγουν τὴν χρυσοῦν
στάμνον τοῦ μάννα, καὶ τὴν ράβδον Ἀα-
ρῶν, τὴν βλαστήσαν, καὶ τὰς πλάκας
τῆς διαθήκης, ἔτι δὲ καὶ τὰ ὑπεράνω ὄντα
τῆς κιβωτοῦ Χερουβιμ τῆς δόξης, καὶ τὸ
ὑπὲρ αὐτῶν κατασκιαζόμενον ἱλαστήριον.

οὐκ ἐφάνερωσε δὲ, ποίων πραγμάτων τῆς
νέας Διαθήκης ταῦτα ἦσαν τύποι καὶ
σύμβολα· τοῦτο δὲ μόνον εἶπεν, ὅτι ὁ παρῶν
καιρὸς οὐκ ἐπιτρέπει, ἵνα λαλήσῃ περὶ
αὐτῶν κατὰ μέρος· « Περὶ ὧν οὐκ ἔστι
» νῦν λέγειν κατὰ μέρος »· τοῦτο δὲ εἶπεν,
ἐπειδὴ σκοπὸν εἶχε καθ' αὐτό, ἵνα λαλήσῃ
περὶ τοῦ ἰσρατείου, ἐξόχως δὲ περὶ τοῦ
ἀρχιερέως, καὶ δείξας, ὅτι ὁ τοῦ νόμου ἀρ-
χιερεὺς τύπος ἦν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ὑπερυψώσῃ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ προσενεχθεῖσαν
θυσίαν, ἣτις ἠνέωξε τὴν εἰς τὰ ἀντίτυπα
ἅγια τῶν ἁγίων σωτηριώδη εἴσοδον. Ταῦτα
δὲ προκατασκευάζων, πρῶτον μὲν λέγει,
ὅτι εἰς τὴν δευτέρα σκηνὴν, ἤγουν εἰς

Ἐβρ. 9.
1-5.

Αὐτ. 5.

Δὲ 7. τὰ συμβολικὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἰσῆρχετο
 ἄπαξ τοῦ ἔτους μόνος ὁ ἀρχιερεὺς « Οὐ
 » χωρὶς αἵματος », καθότι ἐβράντιζε τὸ
 Δευτ. 16. ἱλαστήριον διὰ τοῦ αἵματος τοῦ θυσιαζο-
 μένου χειμάρρου· καὶ ὅτι δι' αὐτῆς τῆς
 εἰσελεύσεως εἰς τὰ τυπικὰ ἅγια τῶν ἁ-
 γίων μόνου τοῦ ἀρχιερέως ἐσήμαινε τὸ
 πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὅτι ἕως οὗ ἡ σκηνὴ
 ἔμενε καθεστῶσα, ἡ ὁδὸς εἰς τὰ ἀληθινὰ
 ἅγια τῶν ἁγίων οὐκ ἦν πεφανερωμένη·
 δεῦτερον δὲ διδάσκει, ὅτι τὰ ἐν τῷ νόμῳ
 προσφερόμενα δῶρα καὶ αἱ θυσίαι, ὡς
 συμβολικὰ, οὐκ ἠδύναντο ἀναβιβάσαι εἰς
 τὴν τελειότητα τὴν συνειδήσιν τῶν ταῦτα
 προσφερόντων. Ταῦτα δὲ εἰπὼν περὶ τῶν
 Δὲ 9. τύπων, προβάλλει καὶ αὐτὸν τὸν τυπούμε-
 μενον Χριστὸν, καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ τελεσθέντα,
 ἀρχόμενος οὕτως·
 ἔβρ. 9. 8. Ἄδελφοί, Χριστὸς παραγενόμε-
 νος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγα-
 θῶν διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειότερας
 σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν,
 οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι' αἵ-
 ματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ
 τοῦ ἰδίου αἵματος, εἰσῆλθεν ἐφάπαξ
 εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐ-
 ράμενος.

« Παραγενόμενος » εἶπε, καὶ οὐχι, γενόμε-
 νος, ἵνα παραστήσῃ, ὅτι οὐκ ἐγένετο ἀρχι-
 ερεὺς, πρὶν ἢ ἔλθῃ εἰς τὸν κόσμον, ἀλλ' εἰς
 τὸν κόσμον ἔλθὼν καὶ ἐνανθρωπήσας, ἐγένε-

το ἀρχιερεὺς. « Ὅθεν ὤφειλε, λέγει ἀλλὰ
 » χοῦ, κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιω-
 » θῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς
 » ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἰλά-
 » σκεσθαι τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ ». « Ἀρχιε-
 » ρεὺς δὲ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν » λέγεται ὁ
 Ἰησοῦς Χριστὸς, ἐπειδὴ τὰ μεγάλα καὶ
 αἰωνία ἀγαθὰ, τὰ ὑπ' αὐτοῦ δωρηθέντα τοῖς
 ἀνθρώποις, οὐκ εἰσὶν ἀγαθὰ τοῦ παρόντος,
 ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος· τότε δὲ, ἤγουν
 εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν
 καὶ τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου παρουσίας
 δίδωσι τὴν ἀφθαρσίαν καὶ τὴν κατάληψιν
 τῶν θείων μυστηρίων καὶ τῆς αἰωνίου δόξης
 καὶ βασιλείας τὴν κληρονομίαν. Ποίαν δὲ
 λέγει « σκηνὴν μείζονα καὶ τελειότεραν καὶ
 » ἀχειροποίητον, τουτέστιν οὐ ταύτης τῆς
 » πίστεως »; αὐτὴν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ τὴν
 σὰρκα σκηνὴν μὲν ὠνόμασε, καθότι ἐν
 αὐτῇ ἐσκήνωσεν, ἤγουν κατώκησε· « Πᾶν
 » τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος »· μείζονα δὲ
 καὶ τελειότεραν, καθότι ὡς θεοῦ λόγου
 σὰρξ ὑπερέχει ἀσυγκρίτως τὴν νομικὴν,
 διὰ δὲ τοῦ πάθους καὶ τοῦ θανάτου αὐτῆς
 ἔργα ἐποίησεν ὁ θεὸς τῶν ἐν τῇ σκηνῇ τε-
 λουμένων καθ' ὑπεροχὴν τελειότερα· ἀχει-
 ροποίητον δὲ, καθότι οὐκ ἐτεχνουργήθη
 ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων, ὡς ἡ τοῦ νόμου
 σκηνὴ ὑπὸ τοῦ Βασελεὴλ καὶ Ἐλιάβ· τί
 δὲ ὡς ἐπεξηγηματικόν, ἤγουν τὸ, « Του-
 » τέστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως » σημαίνει,
 ὅτι ἡ σὰρξ τοῦ ζωοδότου οὐκ ἔλαβεν ὑπαρ-
 ξιν κατὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ἐκ συ-
 νουσίας δηλονότι ἀνδρός τε καὶ γυναικός,

ἔβρ. 2. 17.

Χρ. Θεοδ. Οἰκουμ. Θεογ.

Κολ. 2. 9.

ἔβρ. 36. 2

καθὼς τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα, ἀλλὰ συνέστη καὶ ἐπλάσθη ἐκ τῶν παναχράντων αἱμάτων τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας, ἐπέλευσει τοῦ παναγίου πνεύματος, καὶ ἐπισκιάσει τῆς τοῦ ὑψίστου δυνάμεως. Βλέπε δὲ καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς θυσίας· ἡ μὲν συμβολικὴ τοῦ νόμου θυσία ἐτελεῖτο δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων· ἡ δὲ ἀληθινὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ αἵματος· διότι ὁ μὲν τοῦ νόμου ἀρχιερεὺς εἰσέβαινεν εἰς τὰ ἐν τῇ σκηνῇ ἅγια, αἷμα τράγων καὶ μόσχων προσφέρων· ὁ δὲ ἀρχιερεὺς τῆς χάριτος, ὁ Ἰησοῦς, διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ θεοῦ αὐτοῦ αἵματος εἰσῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν. Τὸ δύσκολον δὲ καὶ ἄπορον τῆς λυτρώσεως ἡμῶν διδάσκων, εἶπε τό· « Εὐράμενος », κατὰ μίμησιν δηλονότι τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες, ὅταν κατορθώσωσι τὰ δύσκολα καὶ ἄπορα πράγματα, ὡς εὐρηματονομίζοντες τὸ κατόρθωμα, εὐρήκαμεν, λέγουσιν. « Αἰώνιαν δὲ εἶπε τὴν ἀπολύτρωσιν » ἡμῶν, καθότι ἅπαξ λυτρωθέντες, διαμένομεν αἰώνιως ἐλεύθεροι, καὶ οὐδεμίαν χρεῖαν ἔστιν, ἵνα πάλιν προσενεχθῇ θυσία ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ἀπολυτρώσεως. Ἴδου δὲ ὅλον τὸ κατὰ σειρὰν νόημα τῶν προκειμένων ἀποστολικῶν λόγων· ὁ Χριστὸς, λέγει, ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ὡς ἀρχιερεὺς προσφέρῃ ἑαυτὸν οὐχὶ ὑπὲρ κοσμικῶν καὶ προσκαίρων, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ὑπερκοσμίων καὶ ἀτελευτήτων ἀγαθῶν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος· διὰ δὲ τῆς προσληφθείσης σαρκὸς αὐτοῦ, ἦτις καὶ μείζων καὶ τελειότερα ἐστὶ τῆς τοῦ νόμου σκηνῆς, καὶ οὐδὲ ὑπὸ

χειρῶν ἀνθρώπων, οὐδὲ κατὰ τὸν νόμον τῆς φύσεως, ἀλλ' ὑπὲρ φύσιν συσταθεῖσα, εἰσέβη οὐχὶ « ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὡς ὁ τοῦ νόμου ἀρχιερεὺς, ἀλλ' ἐφάπαξ μόνον, οὐχὶ εἰς τὴν σκηνὴν, ἀλλ' εἰς τὰ ἅγια, ἡγουν, « ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλοσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς »· εἰσῆλθε δὲ προσφέρων οὐχὶ αἷμα τράγων καὶ μόσχων, ἀλλὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ αἷμα τὸ ἐν τῷ σταυρῷ ἐκχυθέν· διὰ ταύτης δὲ τῆς θυσίας ἐδωρήσατο τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων τὴν αἰώνιον λύτρωσιν ἐκ τῆς δουλείας τοῦ σατανᾶ, καὶ τὴν ἀτελεύτητον δόξαν τῆς θείας μακαριότητος. Ταῦτα δὲ εἰπὼν, ἐπιφέρει τὴν ἀπόδειξιν, ἐκ τοῦ ἐλάττονος πρὸς τὸ μείζον κατασκευάζων τὸ ἐπιχείρημα.

Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα· πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαρῶς τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι;

Διὰ τί πρότερον μὲν εἶπε, « Τράγων » καὶ μόσχων », νῦν δὲ λέγει, « Ταύρων » καὶ τράγων »; διότι ὁ μόσχος ταυρὸς ἐστὶ νέος. Βλέπομεν δὲ εἰς τὴν Πεντάβιβλον τοῦ Μαυσέως, ὅτι ὁ νομικὸς ἀρχιερεὺς θυσιάζων

Αποκ. 1. 35.

Αευτ. 6.
14. 18.

Ἐβρ. 9. 7.

Ἐβρ. 8. 1.

Ἐβρ. 9. 12.

14.

Ἐβρ. 9.
12.Αευτ. 16.
14. 16. 18.

Ἀριθ. 19.
2. κτ.

τράγους καὶ μόσχους, ἐβράντιζε διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν ἔμπροσθεν τοῦ ἱλαστηρίου καὶ τῆς σκηνῆς, καὶ ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου κύκλω· καὶ ὅτι προσέφερον οἱ Ἰσραηλῖται εἰς θυσίαν δάμαλιν ἄμωμον, ἤγουν οὐδὲν ἐλάττωμα ἔχουσαν ἐν τῷ σώματι αὐτῆς, καὶ σφάζοντες αὐτήν, κατέκαιον ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὴν δὲ τέφραν αὐτῆς ἀνεμίγνυον μετὰ ὕδατος, ἵνα βράντιζωνται· καὶ ὁ μὲν ἱερεὺς διὰ τοῦ αἵματος τῆς δαμάλεως ἐβράντιζεν ἐνώπιον τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, ὁ δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν καθαρὸς ὢν, ἐβράντιζε διὰ τοῦ ὕδατος, τοῦ μεμιγμένου μετὰ τῆς σποδοῦ τῆς καυθείσης δαμάλεως, τοὺς ἀκαθάρτους πρὸς καθαρισμὸν αὐτῶν. Ταῦτα μετὰ μεγάλης συντομίας διηγήθη ὁ ἀπόστολος, εἰπὼν· « Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων » καὶ τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως, » βράντιζουσα τοὺς κεκοινωνημένους, ἀγιάζει » πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα. ».

Ματθ. 15.
11.
Μάρκ. 7.
15.
Κεκοινωνημένους δὲ εἶπε τοὺς ἀκαθάρτους, καθὼς καὶ οἱ ἅγιοι εὐαγγελιστὰι, καθότι τὰ κοινὰ πράγματα γίνονται ἀκάθαρτα, μόνον δὲ τὰ εἰς τὸν θεὸν ἀφιερωμένα εἰσὶ καθαρὰ καὶ ἁμίαντα. Ἄρα γε δὲ οἱ βράντισμοὶ διὰ τοῦ αἵματος τῶν ταύρων καὶ τράγων, καὶ διὰ τοῦ ὕδατος, τοῦ μεμιγμένου μετὰ τοῦ σποδοῦ τῆς δαμάλεως, ἐκαθάριζον τὰς ψυχὰς ἀπὸ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν, οἱ τοιοῦτοι βράντισμοὶ τύποι ὄντες καὶ σύμβολα τῆς ἐκχύσεως τοῦ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ καθάρσαντος, καὶ δικαιοῦσαντος τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, οὐκ

ἠδύναντο καθάρσαι τὰς ἁμαρτίας, καὶ δικαιοῦσαι τὸν ἄνθρωπον· « Ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ » διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν » ἀπέθανεν ». Ὡς τοιοῦτοι δὲ τύποι ἐχρησίμειον πρὸς σωματικὴν κάθαρσιν καὶ δικαιοῦσιν· διὰ τοῦτο οἱ παραβαίνοντες τὰ τοῦ νόμου ἐντάλματα, ἐὰν μὲν οὐκ ἐκαθαρίζοντο διὰ τῶν τοιούτων βράντισμῶν, ἐπαιδεύοντο σωματικῶς, χωριζόμενοι ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀκάθαρτοι λογιζόμενοι, καὶ θανάτου ἄξιοι· ἐὰν δὲ διὰ τούτων τῶν βράντισμῶν ἐκαθαίροντο, ἐνομίζοντο καθαροὶ καὶ ἄμωμοι, καὶ ἀπελάμβανον τῆς συναναστροφῆς τῶν ἀνθρώπων.

Γαλ. 2.
16. 21.

Αὐτ. 13.
46.
Ἀριθ. 19. 19. 20.

Ἴνα δὲ μηδεὶς πιστεύσῃ, ὅτι ὁ τοιοῦτος βράντισμὸς ἐκαθάριζε τὰς ψυχὰς, ἐφάνέρωσεν ὁ θεηγόρος Παῦλος, ποῖος ἦν ὁ ἐκ τούτου τοῦ βράντισμοῦ ἁγιασμὸς, λέγων· « Ἁγία- » ζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα. » ἐβρ. 9. 13.

Σημείωσαι δὲ, ὅτι ἄμωμος ἦν ἡ προσφερομένη δάμαλις, καθὼς ἄμωμον ἦν καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ τὸ σῶμα· « Ὅτι ἀνομίαν » οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ δόλον ἐν τῷ στόματι » αὐτοῦ ». Καὶ ἡ μὲν δάμαλις διὰ πυρὸς ἐθυσιάζετο ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν· ὁ δὲ Ἰησοῦς διὰ τῆς συνεργείας τοῦ ἐν αὐτῷ κατοικοῦντος παναγίου πνεύματος αὐτὸς ἑαυτὸν προσέφερε θυσίαν εἰς τὸν θεόν· τοῦτο δὲ σημαίνουσι ταῦτα τοῦ ἀποστόλου τὰ λόγια· « Ὅς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν » προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ ». Νεκρὰ δὲ ἔργα εἰσὶ τῆς ἁμαρτίας τὰ ἔργα, ὡς

Ἡσ. 53. 9.

νεκροῦντα τὴν ψυχὴν, καὶ προξενοῦντα εἰς αὐτὴν τὸν αἰώνιον θάνατον· ἐπειδὴ δὲ τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καθαρίζει τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἔργων, ἵνα μετὰ καθαρᾶς καρδίας προσφέρωμεν τὴν λατρείαν πρὸς τὸν ζῶντα θεόν, φανερόν ἐστιν, ὅτι ὅσοι ἔχουσι μεμολυσμένην τὴν συνείδησιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν νεκρῶν ἔργων, ἐκεῖνοι οὐ λατρεύουσι τῷ ζῶντι θεῷ, ἀλλὰ τιμῶσι μὲν αὐτὸν τοῖς χεῖλεσιν, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' αὐτοῦ. Ἴνα δὲ κατανοήσῃς τὴν δύναμιν τῆς ἀποδείξεως τῶν ἀποστολικῶν λόγων, ἀνέλαβε τὰ προλαβόντα· προλαβὸν εἶπεν ὁ ἀπόστολος, ὅτι ὁ Χριστὸς διὰ τῆς ἐκχύσεως τοῦ

ἰδίου αἵματος ἐτελείωσε τὴν αἰώνιον ἀπολύτρωσιν ἡμῶν, τουτέστιν ἐδωρήσατο ἡμῖν τὴν κάθαρσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν καὶ τὴν αἰώνιον σωτηρίαν· τούτου δὲ τὴν ἀπόδειξιν ἐπήγαγε, λέγων· εἰάν τὸ ἐκχεόμενον αἷμα τῶν ταύρων καὶ τράγων, καὶ ἡ σποδὸς τῆς δαμάλεως ποιῇ τοὺς ἀκαθάρτους καθαρὸς ἀπὸ τῆς σωματικῆς ἀκαθαρσίας, πόσον μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ ἐκχυθὲν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, καθαρίζει τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἔργων τῆς ἁμαρτίας, ἵνα καθαρὸι προσφέρωμεν εἰς τὸν ζῶντα θεόν τὴν ἀληθινὴν λατρείαν,

ἡρ. 29.
13.

ἑβρ. 9. 12.